

Nr. 40
1924

Muzikas Nedēļa

Latvju
Komponistu Biedrības
izdevums

Operu dziedātājs
Jēkabs Ķarps

pasniedz dziedāšanas
stundas un pieņem aicinājumus uz koncertiem

Valdemāra ielā 77
Annas Ašman kdzes muzikas un
ritmiskās vingrošanas skolā
KATRU DIENU no plk. 6—7 VAK.

Pāvuls Jurjans

pasniedz savas pri-
vatās daiļdziedāšanas
stundas un pedagogu
kursus dziedātājiem

Blaumaņa ielā Nr. 17, dz. 4
Tālrūnis 67-53.

Brīvmākslinieces pianistes

N. KĀRKLIN muzikas kursi

Tiek pasniegts: klavieru spēlēšana, tā grupās, kā arī atsevišķi, muzikas teorija, harmonija, kontrapunkts, enciklopedija, instrumentācija, muzikas vēsture, estētika, koņa vadīšana.

Brīvmākslinieks Pēterpils un Maskavas operu dziedātājs

JĒKABS KĀRKLINŠ pasniedz arī solodziedāšanu, balss nostādīšanu, dziesmu un operu repertuāra izstrādāšanu. Adr. Tērbatas ielā 20, dz. 7. Pieņem darbdienās no plk. 12—14 un 15—17. Tālrūnis 72-20.

Triko veļa
Zekes
Dib. 1872.
F. Lüth,
L. Smilšu ielā 6.
Pagatavo pēc
mēra.
Cimdi
Aditas preces

SKOLNIEKU SOMAS, RA-
ŅICAS, MAPES, AKTU
SOMAS (PORTEFELUS)
VISĀDOS VEIDOS PIEDĀVĀ

A. RATFELDERS

KALĶU IELĀ 23.
TĀLRŪNIS 61-45.

Alpina

pulksteņus piedāvāju lielā izvēlē par
lētām cenām.

Sudraba saktas lielā izvēlē

Rob. Valdmans

Rīgā, Marijas ielā 15, tālr. 6-10
(paša namā).

Muzikas Nedēļa

Ilustrēts laikraksts muzikas popularizēšanai.

Nr. 40.

9. oktobrī 1924. g.

II. gads.

K. Zigmunds.

Dziedāšanas mācība pamatskolām.

(Vielā sadalīta stundās.)

Ievads.

Muzika ir skaņu valoda. Muziku dzirdam dziedot un spēlējot. Dziedot dzirdam vokalū, bet spēlējot — instrumentālu muziku.

Muzikas burti ir notis, kuŗas tāpat jāzin, kā valodas burti. Kamēr notis vēl neprotam, dziedam pēc dzirdes, meldīju no galvas mācīdamies.

Pirmā pakāpe.

I. Pirmās 2 stundas.

A. Kā dziedot jāstāv un kā dziedot jāsēd?

1) Dziedot stāvi taisni,*) nenoliec galvu, rokas nolaid svabadi gar sāniem, vai turi tās saņemtās aiz muguras un kājas neizplēt.

2) Dziedot sēdītaisni, nenoliec galvu, turi uz galda rokas bet ne elkoņus, nepiespiedies ne pie galda, ne pie atzveltnes un turi kājas ceļos saliektas, vienu otrai blakus.

Kādam jābūt mutes stāvoklim dziedot?

Dziedot atver muti, kā smīnēdams, ikšķa platumā un piespied mēli pie apakšzokļa, mazliet aizskarot zobus. Apakšlūpa lai sedz apakšzobus, bet augšzobiem jābūt zem virslūpas drusku redzamiem.

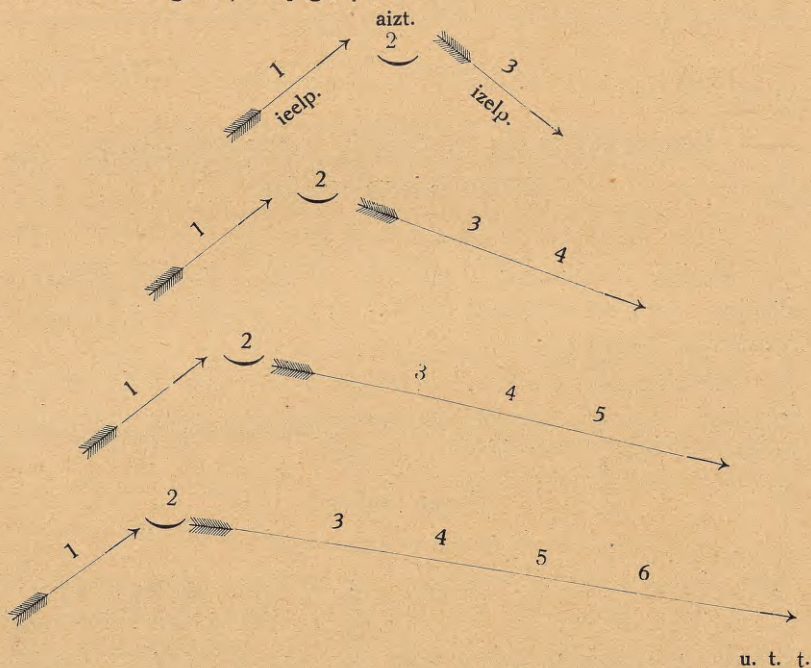
(Jāvingrinājas 10 minutes.)

*) Ja klases soli apgrūtinātu stāvēšanu, tad pie divsēdekļu soliēm iziet viens skolēns pa labi, otrs pa kreisi no sola. Kur tas nav izdarams, jādzied sēžot.

B. Ieelpošana un izelpošana.

(10 min.)

Jāelpo nedzirdami un neredzami, tas ir: bez šņākšanas un plecu cilāšanas; mute jātur cieti un jāelpo caur degunu. Ieelpošanai jābūt dziļai; pēc tam elpa uz acumirkli aizturama. Izelpošana izdarama gausi, taupīgi, piem.:

C. Nošu zīmju pasākumi jeb strīpiņu notis. Valodā skaņas atzīmē burtiem, dziesmā — notīm.

Katrai skaņai savs ilgums, kas tai laika ziņā piešķir noteiktu vērtību, kā: vien-, div-, trīs- vai četrvērtību u. t. t.

Vērtības ar strīpiņu notīm šā atzīmējamas:

vienvērt. 1 1 1; divvērt. 1,2 1,2 1,2; trīsvērt. 1,2,3
1,2,3 1,2,3; četrvērt. 1,2,3,4 1,2,3,4 1,2,3,4

Raksti, lasi un skaiti*) pēc rokas mājiņa visas vērtības. (10 min.)

**) Skatot jāuzsver pie divvērtībām: 1,2 1,2 u. t. t., viens uzsvērts, divi ne; pie trīsvērtībām: 1,2,3 1,2,3 u. t. t., viens uzsvērts, divi, trīs ne; pie četrvērtībām: 1,2,3,4 1,2,3,4 u. t. t., viens uzsvērts, divi ne, trīs drusku uzsvērts, četri ne.

D. Dziesmu dziedāšana.

(15 min.)

Jāievēro pareiza elpošana, izruna un akcents (balss uzsvēršana). Vārdi jāzin no galvas un meldīja jāmacās vairāk paņēmienu. Var dziedāt no „Dziesmu Kamoliņa“ I. daļas Nr. 1. 3.

Piemēri dažu vingrinājumu turpināšanai.

1) Noteic vērtības: _____

_____

2) Raksti un skaiti augšējās vērtības.

II. Nākošās 2 stundas.

A. Atkārto pirmo stundu A un B vingrinājumus (5 min.).

B. Skaņu ilgumu likumīgi kopoļumi rada ritmu.

1) Raksti, lasi un ritmizē: *)

Divvērt. (divi kopotas vienvērtības dod vienu divvērtību).

1, 2 1, 2 1, 2 1, 2 1, 2 1, 2 1, 2 1, 2 1, 2 u. t. t.

Trīsvērt. (tris kopotas vienvērtības, jeb viena div- un viena vienvērtība dod vienu trīsvērtību)

1, 2, 3 1, 2, 3 1, 2, 3 1, 2, 3 1, 2, 3 1, 2, 3 u. t. t.

Četrvērt. (četri kopotas vienvērtības, jeb divi divvērtības, jeb viena vien- un viena trīsvērtības, jeb viena div- un divi vienvērtības — dod vienu četrvērtību)

1, 2, 3, 4 1, 2, 3, 4 1, 2, 3, 4 1, 2, 3, 4 u. t. t.

Kādas kopotas vērtības dod 2 — 3 — un 4 — vērtības?

2) Ritmisks diktāts. Skolotājs ritmizē ar zīmuli, skolēni vēro un tad raksta. Beidzot dzied diktēto ar «la» pusbalsī pēc skolotāja rokas mājieniem vienā un tai pašā skaņā. (15 min.)

*) Ritmizēt nozīmē sist ar zīmuli strupo galu bez sevišķa trokšņa uz sola vai galda, pie kam skaita: uz vienvērtību 1 un sit vienreiz; uz divvērt. 1, 2 un sit arī vienreiz; uz trīsvērt. 1, 2, 3 un sit tāpat vienreiz; uz četrvērt. 1, 2, 3, 4 un atkal sit tik vienreiz.

C. Izšķir skaņas pēc augstuma.**)

Skolotājs spēlē vai dzied divi nevienādas skaņas, skolēni izšķir skaņas un atbild pa vienam: augstā — zemā skaņa. Pēc 2 skaņu izšķiršanas jāizšķir 3 skaņas.

(10 min.)

D. Dziesmu dziedāšana.

(15 min.)

Var dziedāt «Dziesmu Kamoliņa» I. daļā № 4 (atkārt. 1. 3).

Piemēri dažu vingrinājumu turpināšanai:

1) Uzraksti pilnas un dalītas 2 — vērtības ar stripiņu notim.

2) Tādas pašas 3- un 4- vērtības.

3) Ritmizē ar zīmuli uz sienas tafeles rakstīto piemēru. (Šo piemēru lai raksta kāds no skolēniem)

Lietuvas daiņu dienās.

(Iespaidi.)

(Beigas).

987
Liels ir Petrauskas, liels viņa audzinošais iespajds uz pārējiem dziedātājiem; viņa cildenais paraugs iedvesmo, liek neatlaidīgi uz priekšu traukt. Un panākumi skaidri redzami; viņi jo ievērojami. Sevišķi man gribētos atzīmēt Ant. Sodeika un Rigoletto. Pēdējam plašs, maigas nokrāsas baritons. Balss jau baudījusi solidu skolu. Tēlojums viscaur saistošs, iekšēja siltuma apdvests; daži momenti pat neaizmirstami. Nopietni strādājot šis dziedātājs neapšaubami sasniegs izcilus stāvokli. Paši lietuvji ar sevišķu interesi seko šī jaunā apdāvinātā dziedātāja attīstības gaitām un ar lielu sirsnību atsaucas uz ikvienu viņa jaunu sasniegumu. Ļoti simpātiska, tehniskās grūtības viegli pārvarošā balss ir Dvarionaietei, kuŗa uzstājās Džildas, Mikaelas un Rozinas lomās. Dziļi izjūsts un sirsnīgs viņas tēlojums. Rakauskaite ar savu temperamentu pilno spēli un pārliecinošo dziedājumu sniedza dzīvu Karmenas tēlu.

***) Noteiktas skaņas ar zināmām vibracijām (gaisa savilņojumiem) ir toņi, bet nenoteiktas skaņas — troksnis. Dziedot, spēlējot dzirdam toņa skaņas, ritmizējot — trokšņa skaņas.

Bass O l e k a (Don Bazilio, Cuniga un Sparafučils) ir plaša diapazona balss īpašnieks; sevišķi labs viņa zemais reģistrs. Tēlojums labi pārdomāts. Arī šim dziedātājam daudzapsološa nākotne. Pārējie dziedātāji, katrs savā vietā, veicināja izrāžu labo izdošanos. Orķestri, kuŗu ar šo rudeni nodomāts ievērojami paplašināt, sekmīgi vada kapelmeistars Tallat-Kelpša, bet kuŗa vadība atrodas kuŗmeistara Jul. Štarkas drošajās rokās.

**I. Liet. daŗņu dienu virsdiriģenti: J. Naujalis (X),
J. Štarka (XX) un St. Šimkus (XXX)**

Vispār — uz savu operu lietuvji var noraudzīties ar gandarījumu, dažā ziņā pat ar lepnumu (Petrauskas). Un tiešām — viņi ar retu sirsnību, kā man nācās pārliecināties, pieķērušies viņai, šai visspilgtākai viņu sasniegumu muzikas laukā atspoguļotājai (starp citu — viņu opera vāji apmeklētu izrāžu nemaz nepazīstot).

Teatrī pašā svētku laikā notika tikai viena izrāde, uzvedot „Aušras dēlus“, kuŗu autors ir ievērojamā gleznotāja un komponista Čiurliona atraitne. Šīs lugas saturs tuvs un dārgs ikvienam lietuvim — tur attēloti viņu neaizmirstamie „grāmatneši“. Pateicoties vienīgi pēdējiem, Lietuvai pilnīgi neaptrūka garīgās barības — grāmatu tanīs laikos, kad viņu iespiešana un lasīšana bij stingri noliegta (pat baznīcas „urjadņiki“ toreiz apmeklējuši, ošķerēdami pēc lietuvju lūgšanu grāmatām). Aktieri tēloja dzīvi. Pārpildītais nams sekoja lugas gaitai, kuŗā gan ļoti maz darbības, ar lielāko interesi (pēdējo, kā jau sacīju, rada viņas saturs).

Mākslas izstādē savus darbus (kopskaitā 277) bij izstādījuši gleznotāji Žmuidzinavičius, Mackevičius, Šimonis un Varnas un skulptori Rimša un Zikaras. Apmeklētāju uzmanību sevišķi saistīja Žmuidzinaviča Lietuvas peisaži un Mackeviča dienvidus saules pielījušie Itālijas skati; arī skulptora Rimšas interesanti veidotais „Lielkuniģaikštis Gedimins“ un Zikara „Basanavičius“ (bareljefs). Daudzas gleznas pārdotas; tās ieguvuši vairāki lietuvju mākslas veicinātāji (Mackeviča „Zelta rudens Kapri salā“ nopircis Kipras Petrauskas).

Vēl man gribētos atzīmēt necerēto pārsteigumu, kuŗu sagatavoja pedagoģiskās izstādes apmeklētājiem koklētāju koris. Viņā 17 dalībnieki — bērni apm. 10 gadu vecumā. Mazo pirkstiņi veikli slid pār stīgām un izvilina jaukas melodijas no tām. Lietuvji kopš 1912. g. sākuši piegriezt nopietnu

Bērnu koklētāju koris Kauņā, skol. Matuzas vadībā.

vērību šim savam (arī mūsu) senajam instrumentam; tagad tie pieliek visas pūles, lai to atdzemdinātu. Atskanējušas pat balsis par sevišķu kokles klases atvēršanu pie muzikas skolām (vai arī mums nederētu sekot brāļu-lietuvju priekšzīmei?).

Publikas „daiņu dienās“ bij pārpilnam. Tikai ne visur, kur gribēja, tā varēja iekļūt. Operā, piem., nenoklausījās ne

desmitā daļa no visiem reflektantiem; biļetes bijušas izpārdotas jau vairāk dienu pirms svētkiem. (Kauņiešiem par godu tomēr jāliecina, ka viņi atturējās no operas apmeklēšanas, lai tādējādi dotu iespēju iebraucējiem to dzirdēt).

Beidzot — lai visi labie nodomi, cēlie pasākumi kulturas, resp. mākslas laukā arī turpmāk rod tikpat dzīvu atbalsi lietuvisu tautā, kā viņu pirmās „daiņu dienas“. Tad nebūs velti strādāts, tad darbs nesis tūkstoškārtīgus augļus... L. B.

B. Valle.

Kaŗa kapelmeistara pieredzējumi.

(Turpinājums.)

Apstājos un klausījos. Klusums. Roka tomēr neapzinīgi, pilnīgi mehāniski izņēma no ieliktnes naganu. Tā rokturs uzreiz atstāja apbrīnojami apmierinošu iespaidu uz delnas nerviem. Bet pagājis pārdesmit soļus, ļoti uzmanīgi kāpdams no vienas sausas vietas uz otras, pirmā nervozā sajūta nēma atkal virsroku. Stājos. Klausījos. Gāju. Stājos atkal. Prāts mierināja garu, bet tas jutās kā tumšā kapličā ieslēgts. Pacēlās pat nagana gailis, itin ka tad vairs nebūs ne laika pat to uzvilkt! Klusums mani iedrošināja atkal.

Devos ap krūmu puduru, pie kuŗa nupat stāvēju, un uzreiz sastingu — —

Redzēju sev priekšā divas bailēs izplēstas acis. Viņās iegrimā manējās un neatrāvās. Tikai siluetiski, kā miglā, redzēju zem šīm acīm uz rokas pārmetu šauteni.

Kas tas?! Zibeņa ātrumā prāts aptvēra situāciju un teica — vācietis! Tai mirkli manī bija neizteicams miers un pārlicēba šaut, ja vien viņš pakustinās roku ar šauteni! Ne-nošaut viņu nevarēja, jo starp mums bija tikai nedaudz soļu. Tomēr šautene nekustējās... Tad manas acis saskatīja krievu kokardi, tad arī visu stāvu, kas bija tērpies krievu uzvalkā.

Vai bija pagājis mirklis vai mūžība?

„Kas Jūs?“ sausi prasīju.

„Otrā pulkā“, nāca atbilde. Vēl neticēju ne drēbēm, ne valodai.

„Kāds velns Jūs te atnesis?“

„Mūsu rotnieks bija aizgājis šorīt ciemos pie krieviem un par Jums zināt dabūjis, izrikoja mūs sešus strēlniekus šurp vajadzības gadījumā jums iet palīgā.“

„Ļoti jauki! Tāda izrikošana, mums nezinot, kas aizgājuši neītrālā joslā, varēja maksāt tik viegli cilvēka dzīvību un izjaukt visu mūsu izlūkošanu! Pēc pirmā šāviena vāci būtu tramīgi kā brieži!“ es skaitos un strēlnieku tūlī „izrikoju“ uz mežu aiz dzeloņdrāšu žoga, lai neatkārtojas tas pats ar Smiltnieku, kuŗam arī drīz vajadzēja atgriezties no sava rajona.

Pilnīgi pārliecināts, ka izņemot mūs četrus neviena cita no mūsējiem te nav, pārpratums varēja tik viegli notikt! Pie tam es biju gājis tik klusi, ka strēlniekam biju pilnīgi negaidot piegājis un to galīgi nobiedējis. Šoreiz gan viņam un mums visiem par labu.

Pēc nedaudz minūtēm sastapu Heimani, kuŗš arī skaitās, dabūjis dzirdēt par atgadījumu. Pēc tam strādāju tālāk. Nonākuši līdz dzelzsceļam mūsu uzdevums bija izsmelts. Vāci visu laiku bija mierīgi.

Saskatījām pie kādas mājas gaisā, pāri jumtam izstieptu periskopu. Heimans iekāpa kādas kuplas egles zaros, kad jau bijām drāšu žogu mežmalā atstājuši aiz sevis un savienojušies ar mūsu abiem pārējiem līdzbiedriem. Šai brīdī Heimans no koka mums ziņoja, ka uz balkona iznācis vācu junkurs. Pakāpos arī es un pavēru zarus — uz balkona tiešām stāvēja vācu virsnieks, brīdī raudzījās pāri pļavai uz neītralo mežu, tad ar labo roku izdarīja citos apstākļos vācu leitnantam nepiederīgu kustību deguna virzienā, apgriezās un iegāja mājā, pēc kam virs mūsu galvām koku galotnēs iekrita čiekurus raudamas un zarus lauzdamas ložmetēju lodes. Vāci bija mūs pamanījuši, tāpēc devamies mierīgu sirdi mājup.

Mežs aiz mums sprēgāja vēl tad, kad bijām jau cauri mūsu pirmai linijai, kad sēdējām jau zirgos, kuŗi bija palikuši nemierīgi. Fiziski noguruši krēslā ieradamies pie pulka Bigauņmežā un devamies pie miera.

Nākošās dienās kāda mūsu izbīdīta batareja noslaucīja ar dažiem laimīgiem šāvieniem māju ar balkonu un periskopu no zemes virsas, mūsu pulks apmainīja krievus, pārceldams pirmo līniju no neītrālās vietas uz pašu meža malu.

(Turpmāk vēl.)

Mūsu baznīcas muzikas lietā.

783
Straumes Jāņa rakstā: „Satikšanās ar prof. Vold. Maldoni“ izteiktas domas, kuŗām dažās vietās nevaru piekrist. Tā kā manu vārdu, sakarā ar Brāļu draudzes atjaunošanu, mēdz saistīt arī ar reformām ev.-lut. draudzēs, tad turu par pienākumu izteikt arī savas domas.

1) Strauja melodiju maiņa baznīcas koraļos nav vēlama. Visa vecākā tautas paaudze dziesmas iedziedājusi, tās viņai tapušas par vienu dvēseles daļu un tā jaunas melodijas uzņems tikai kopā ar jaunām, daiļām dziesmām. Tas, saprotams, nebūs šķērslis pamazām atrast melodijas latv. nacionalā garā arī dažām vecām dziesmām, pēc tam, kad kādas jaunas dziesmas ar veco dziesmu pantmēru un ritmu būs tapušas popularas.

2) Mūsu cienījamais komponists prof. Vītols patlaban izdod koraļu grāmatu ev.-lut. draudzēm. Grāmatā vecie koraļi ir rediģēti un melodiju krājums papildināts ar jaunām kompozīcijām. Jānogaida šīs grāmatas iznākšana un tad jāapspriež tālāka dziesmu reforma.

3) Straumes Jānis uzskaita gaŗu rindu koraļu, kuŗiem ieteic sacerēt jaunas melodijas. Arī šai lietā man ir citādākas domas. Es, piem., nebūt nevēlos jaunas mel. dziesmām „Ak šķīstais Dieva Jēriņ“, „Es savus grēkus sūdzos“. Saturs un melodija minētās dziesmās cieši piekļaujas viens otram, ka, pēc manām domām, man nav ko vēlēt.

4) Beidzot lūgums mūsu komponistiem. Mīlie tautieši! Ja Jums rūp latv. garīgās dzīves un muzikas attīstība, tad komponējat muziku jaunajām dziesmām, piegriežot sevišķu vērību „Ev. Brāļu draudzes dziesmu gr.“ jaunajiem tekstiem, šīs melodijas līdz ar dziesmām iet tieši tautā. Orķestra pavadībā jaunas melodijas jau vietu vietām dzied ar sajūsmu.

Rob. Bērziņš,

Ev. Brāļu dr. dziesmu gr. redaktors.

* * *

Var tikai priecāties par Bērziņa kga rakstu, kas cenšas lietai pakalpot, sniedzot uzskatus, kas gan vietām pretēji prof. Maldoņa domām. Pie tam tikai jākorģē B. kga raksts tanī ziņā, ka neesmu es uzstādījis prasību par dažu koraļu pārkomponēšanu, bet tikai atreferējis prof. Maldoņa vēlēšanos tanī ziņā. Atliek jautājums, kas vēl izšķirams, kuŗai pusei dodama

taisnība tanī ziņā; bet vienu var bez lielas apdomāšanās sacīt, ka ir dabiska un vēsturiski dibināta vēlēšanās pēc savas nacionālas baznīcas muzikas. Tāpēc jāpiekrist tiem, kuŗi cenšas tādu muziku ievest latv. baznīcā. Doma par tādu muziku ir dziļa un sirsnīgi apsveicama. Kā to vislabāk sasniegt, par to nav lieki pārdomāt nevienam, kas labi domā par mūsu baznīcu, kā to bez šaubām domājis R. Bērziņa kgs. Straumes Jānis.

O. Krasts.

Simfonisko koncertu sesona Rīgas jūrmalā.

(Beigas.)

Cik varēja novērot, visvairāk izpildīja vācu klasiķu kompozīcijas. Pirmā vieta ierādīta Vagneram. Tā „Meistardziedoņu“, „Tannheizera“ uvertīras un citi gabali tika atkārtoti vairākas reizes. Pēc Vagnera, lielāka uzmanība bij piegriezta Bethovenam (3., 5. un 6. simfonijas, „Eleonoras“ uvertīra u. c.), Hendeļa, Brāmsa, Haidna, Bacha, Vebera, Strausa, Lista, Mendelzona u. c. kompozīcijām. Salīdzinot ar pārējām tautām, vācu muzika koncertu programā ieņēma izcilus vietu. Šim faktam ir savi iemesli un izskaidrojumi. Nevis pavirša izturēšanās pret citu tautu redzamākiem komponistiem, ne arī vācu orientācija, kā to daži apgalvo, pamudinājuši Hageli un koncertu direkciju piegriezt vāciem izcilus uzmanību, bet gan neērtības, ar kādām savienota jaunu nošu izrakstīšana no attālākiem muzikas centriem. Min. vācu klasiķu partitūras varēja aizlienēt iz Nac. operas bibliotēkas. Kas attiecas uz diriģentu Hageli, tad ir pierādījies, ka ar tādu pat lietpratību tas pratis izcelt vācu klasiķu un romantiķu kompozīcijas, kā arī darīt publikai pieejamus franču modernistus.

No krievu komponistiem visbiežāk gadījās noklausīties Rimskij-Korsakova („Šeherezade“, u. c.), Čaikovska („Romeo un Jūlija“, variācijas „Rokoko“ u. c.), Musorgska un Glazunova darbos. Pēc tiem dzirdēto kompozīciju daudzuma ziņā seko itālieši, Verdi, Rossini, Leoncavallo; franči, Bizè, Guno, Sen-Sans, Ravels, Tomà, Berliozs, Masnè; ziemeļnieki, Grīgs, Jernfelds un citi.

Uzkrītoši maza vēriba bija piegriezta mūsu pašu autoriem. Uzveda, cik atceros, dažas Vītola, Kalniņa u. c. kompozīcijas. Tas gan vairāk izskaidrojams ar ļoti aprobežoto simfonisko oriģinālkompozīciju skaitu. Kā solisti pag. vasaras simf. koncertos uzstājās dziedātāji: Ad. Kaktiņš, A. Benefeld, J. Karps, Rūd. Bērziņš, K. Jörns, Ņezvanova un Ratniek (no Pēterpils). Starp instrumentālistiem pirmo vietu ieņēma Alb. Bērziņš, uzstādamies kā solists vairākos koncertos, čellists Nik. Graudans u. c. Bez jau agrāk min. diriģentiem, dažus koncertus vēl vadīja Baude un Kreislers, bet par viņu spējām pārliecināties neizdevās.

Koncertu lietai ir bijušas arī savas negatīvās puses. Vispirms, orķestrī būtu pieņemami muziķi, kuŗiem ir liela rutina un plašas specialas zināšanas. Jūŗmalas koncertu sagatavošanai jāapmierinās ar pāris mēģinājumiem, kas ir nepietiekoši priekš muziķiem-iesācējiem.

Publika pa koncertu laiku izturējās ļoti nemierīgi. Sevišķi min. parādība bij nomanāma brīvkoncertos. Staigāšanai, smiekliem un sarunām pa priekšnesumu laiku nevajadzēja būt vietas. Ja koncertu direkcija te nekā nevarēja labot, tad kārtības uzturēšanā vajadzēja iemaisīties policijai.

Pēdējā laikā dažos laikrakstos parādījušies raksti, kuŗi mudina ķerties pie jaunas biedrības „Filharmonijas” dibināšanas, kuŗas mērķis—noorganizēt un uzturēt simfonisko orķestrī. Cik redzams, min. planu tuvākā nākotnē izvest nevarēs, kādēļ būs jāapmierinās ar līdzšinējiem paņēmieniem pie jūŗmalas simfoniskā orķestŗa organizēšanās, novēršot viņa turpmākā darbībā novērotās nevēlamības.

Uz latvju muzikalās dzīves vēstures

Jurjanu Andrejs.

Ievērojumi, latvju tautas muzikas materialus krājot.

(M. Augusta kopojums).

(Turpinājums.)

Mūsu ceļa nolūks tagad bij Lubāna. Turp dodamies bijām solījušies pieturēt Vec- un Jaun-Gulbenē. Vec-Gulbenē nonācām launaga laikā, kur mūs pagasta mājā sagaidīja O. Tilaka kgs, kas uz šejieni bij aicinājis. No Tilaka kga un viņa māmiņas noklausījušies 17 meldijas (to starpā arī Ziemas svētku meldiju) un caurlūkojuši un pārlabojuši E. Miezīša kga klātbūtnē iz Golgovskas muzikas komisijai no viņa iesūtītās meldijas, steidzamies uz Jaun-Gulbeni, kur saulei rietot pie Dr. Mühlenbacha kga atradām siltu pajumti. Pateicoties Dr. Mühlenbacha rūpēm un veiklai rīkošanai, jau ceturtdien, 11. jūlijā, pēc brokastīm salasījās turpat vairāk vecenišu iz nabagu mājas un citurienes, kā arī daži vecāki vīriešu dziedātāji no apkārtnes, kas mums deva iespēju uzrakstīt līdz 35 jo interesantas meldijas. Arī šejienieši vēl labi atminas Ziemas svētku „totarošanu“ un „kolodošanu“. Visas še uzrakstītās dziesmas ievērojamas caur savu tīru tautisku raksturu. Dažas labas meldijas variantes še dabūjām istā veidā dzirdēt, pēc kā bijām meklējuši. Bez tam sapulcējušies dziedātāji izskaidroja un izrādīja dažas tautas rotaļas un dejas, ko visu piezīmēja mans pavadonis, stud. Niedras kgs.

Daudzkārtīgi pateikdamies Dr. Mühlenbacha kgam par to, ka caur viņa pūlēm mums bij iespējams tik īsā laikā tādus interesantus materialus iegūt, atvadījāmies un uzņēmām diezgan garo ceļu uz Lubānu. Ceļš, īpaši pie Lubanas tuvāk nākot ļoti smiltains, kādēļ tikai pašā vakarā nonācām Lubānas Baltā krogā, kur pie pazīstama tautieša atradām laipnu naktsmāju. Otru rītu (piektdien, 12. jūlijā) cēlušies un uzrakstījuši še kādas tautas meldijas, apskatījām jauko Lubānas dievnamu un ērģeles, un iegriezāmies pie draudzes skolotāja Karlsona tēva un saņēmām no jaunajā Karlsona kga 14 viņa uzrakstītās tautas meldijas. Tāpat arī ap pusdienas laiku tika sapulcinātas dziedātājas, no kurām uzrakstīju 10 meldijas. Pēc pusdienas devā-

mies vēl tālāk uz Lubānas ezermaliešiem. Atradamies Lubānas ezermalā pie Zvidzenes kroga, kas še ierīkots sevišķi ziemas ceļa dēļ, kā arī siena laikā pulka strādnieku labad. Laimes atgadījums bij nolēmis, ka to dienu mājas tēvs, savus šūpla svētkus svinot, bij sarīkojis dzīres, uz kuŗām bij sanākuši vairāk kaimiņu un kuŗās arī mēs, lai gan ieradušies kā neaicināti viesi, ar prieku tikām apsveikti. Tā kā lubāniešos vēl līdz šim laikam uzglabājusies senču ieraša, katras dzīres dziesmām pušķot, tad arī še mums bij izdevība noklausīties dzīru dziesmas (kas jaunākā laikā iedēvētas par apdziedāšanas dziesmām) viņu īstā veidā un uzrakstīt no viņām vairāk variantus.

(Turpmāk vēl.)

Muzikalā dzīve Latvijā.

Alfreda Kalniņa ērģeļu koncerts (28. sept.). Kādreiz savās atziņās par modernākām ērģelēm A. Kalniņš pieminēja veco

Alfr. Kalniņš.

Ģertrūdes baznīcu ar piezīmi, ka šo dievnamu vāci koncertiem neizdodot. Tagad caur gadījenu atvērušās šīs aizzieģelētās durvis un Alfreds Kalniņš atvēra arī šo ērģeļu burvīgās skaņas, gan ne visai liela samēra, bet ar ļoti patīkamām balsīm, kuŗas tik brīnišķīgi prot izmantot A. Kalniņš. Koncerts sākās ar Glazunova-Sabaņejeva preludi, kuŗa Rīgā parādas izpildījumā pir-

mo reizi. Tāpat M. Regera koralis-fantazija: „Ak, Jeruzaleme, modies!“ Šajos skaņu darinājumos Kalniņš lika spīdēt savām virtuozām ērgelnieka spējām un meistariskai izveicībai reģistru kombinēšanā. Nobeidzās koncerts ar Gilmana (Guilmant) sonati C-mollā, kurā sevišķi skaista „Adagio“ daļa.

Atzīmējot pirmo koncertu, cerēsim, ka tam sekos citi, kas ieint resēs plašākas aprindas par šo burvīgo instrumentu.

E d. R.

Nacionalās operas II. un III. simfoniskos koncertus vadīja O. Frīds (Fried). Dirigents pilns verdoša temperamenta, bagātas fantazijas un ierosmas. Zem viņa plašiem žestiem un aizrautības orķestrs pilnīgi pārvēršas: skaisti top pianissimo un spēcīgi forte; viņa kāpinājumi ir kā paisums — reizēm pat draudoši. Vienīgais ko viņam, varbūt, varētu pārnest, ir pārāk plašie žesti pie klasiskās muzikas, kurā, pēc sava stila, prasa vairāk apvaldības. Turpretī jaunā, modernā muzikā viņš ir kā kāds stihijas spēks.

O. Fried.

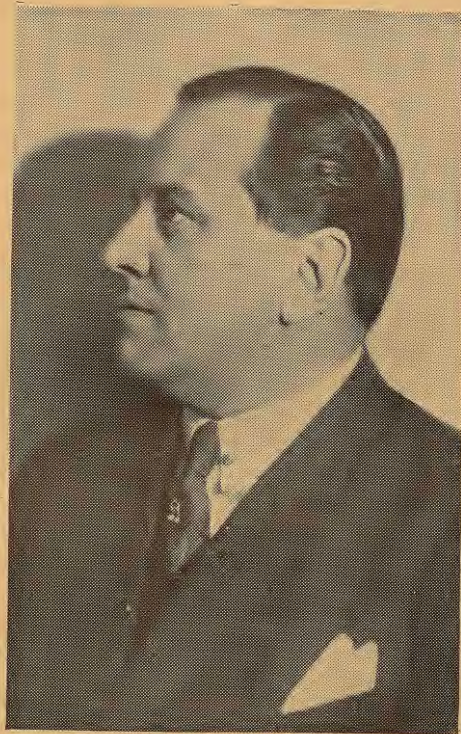
II. koncerta programā (30. sept.) bij tikai vecmeistari: Haidna G-dur simfonija ar „pauku sitienu“ un Bethovena „Egmonta“ uvertire un simfonija Nr. 3 („Eroica“). Šie divi meistari stāv viens no otra diezgan tāli. Haidns ir viegls, smaidošs un pēc sava satura ne visai dziļš. Nav daudz ko brīnīties, ka viņa muziku klausīdāmie Londonas kungi un damas būs snaudūši un Haidns ir izlietojis nejaušu pauku sitienu, lai uzmodinātu, no omulīgās muzikas iesnaudušos. Bethovens, turpretī, dziļš savā iekšējā saturā un pārdzīvojumos. Sevišķi viņa sērumaršs 3. simfonijā atstāj lielu iespaidu.

III. koncerta programā (2. okt.) bij uzņemti gandrīz vai

tikai jaunie — modernie autori, starp kuriem minams pirmo reizi Rīgā J. Stravinskis ar sviti „Uguns putns“. Šīs svītes uzbūve ir ļoti oriģināla; šē ir sakopotī gandrīz vai visi mākslinieciski-modernie līdzekļi: modernā harmonija, daudzkrāsainā instrumentācija un raibais ritms. Svītē, starp skaisti dziedošām meldijām, izskan tādi pārsteigumi (Kaščeja elles deļa), kas liek netikai pabrīnēties, bet izsauc pat smieklus. Tur šaujās gaisā it kā elles ugunis un visa elle griežas vistrakākā virpulī. Svīti atkārtēja.—Štrausa „Pūces spieģeli“ pazīstam jau no pagājušā gada. Koncertu noslēdza Fr. Lista „Mazepa“. Beigās diriģentu Frīdu diezgan mazais apmeklētāju skaits sumināja ar sajūsmu. Nožēlojama tā publikas daļa, kurā šajos vakaros apmeklēja seklās „ķīnišu“ izrādes, palaizdama tā garām īstu mākslas sniegumu.

K. Martinovskis.

D. Smirnovs.

Dmitrija Smirnova viesu izrādes Nacionalā operā. Krievu popularais operu dziedātājs D. Smirnovs viesojās mūsu operā pag. nedēļā divās izrādēs — „Toskā“ (1. okt.) kā Kavardosi un „Rigoletto“ (4. okt.) kā hercogs. Tas bija divus gadus atpakaļ, kad mēs šo dziedātāju redzējām pirmo reizi uz latviešu

skatuves. Protams, daudziem Smirnovs nebija vairs pārsteigums, jo latvju inteliģence, kuŗa ir ģaklākā operas apmeklētāja, savās bēgļu gaitās, studijās u. t. t., bija Smirnovu dzirdējusi Ķeizariskos teatros viņa ziedu laikos. Pagājuši vairāki gadi; laiks prasa savu un Smirnovam tas nepagājis nemanīti — palikusi virtuozi dziedāšanas tehnika, vēl sajūsmināties varam par viņa klasiskām tēlošanas formām, bet tā apburošā maiguma, kas tik viegli skāra klausītāju dzirdi, tā nav, un balsi ietrīcās nevēlama pieskaņa. Vēl spoži plašais elpas vēriens, spēks un izteiksme; tā gadu desmitos rūdīta visos skatuves vējos un izveidojusies vai absolutā pilnībā. Sevišķi skanīga tam izdodas hercoga loma („Rigoletto”), ar frivolo ariju: „Meitenes sirsniņa”. Kavaradosi partiju Smirnovs uztvēris uz vienkārša fona, kas krasi atšķirās no mūsu primadonnas Brechmanes-Stengeles Toskas tēlojuma, kuŗa brīžam pārlicīga spēka dzīta, nokļūst nevēlamā situācijā, tā sakot — pārspilē dabiskumu traģiskās vietās.

Smirnova izturētā linija vēl vienmēr atradīs pārlicinošu izteiksmi; tā ir, kas noglauž viņa dabas dotā senā balss mirdzuma trūkumu. Un ar visu to, tas guva lielu piekrišanu mūsu publikā, sevišķi pie tiem, kas Smirnovu bija nākuši klausīties pirmo reizi. Protams, ka visas vietas plašā namā bija pārdotas.

E d. R.

Klara Pakaln sarīkoja 3. okt. (konservat. zalē) savu pirmo un tajā pašā reizā arī savu atvadišanās koncertu, piedaloties komponistam Alfr. Kalniņam (ar pavadījumiem) un vijolniekam Vestenam. Dziedātāja izglītojusies pie plaši pazīstamā dziedāšanas pedagoga P. Jurjana Latvijas konservatorijā, kuŗu beidza pag. pavasarī; tagad viņa nodomājusi braukt uz ārzemēm tālākizglītošanās nolūkos. Ar plašās programmas (klasiķu un latvju komponistu dziesmas, kā arī operu arijas) izpildījumu māksliniece guvusi vispārēju piekrišanu.

Bērnu rītu, pirmo šorudeni, Bērnu draugu biedrība sarīkoja 28. sept. „Splendid Palace“ telpās, kuŗas izrādījās vēl par mazām, cik daudz bērnu bija saradušies. Priekšnesumus muzikālo daļu izpildīja dziedātāju dubultkvartets „Latvija“, operdziedātāja Brechman-Stengel, konservatorijas audzēkņi Vestens (vijole) un Komisars (čello). Klav. pavadījumus izpildīja L. Garute. Visus priekšnesumus bērni uzņēma ar sajūsmu. Sirsnīgi apsveicami šie izrīkojumi, kā muzikalās paaudzes audzinātāji.

Jaundzirās (Talsu apr.) kapu svētkus nesēn sarīkoja Dzirū kapos. Kapsētai trūka zvana. Jaundzirū skola jau pavasarī šim mērķim sarīkoja rūpīgu koncertu ar jauku muzikālu noskaņojumu un labi izdevušos materiālo ieguvumu. Ar sabiedrības devīgu pretimnākšanu, savācot līdzekļus, kapsētai iegādāja zvanu un sarīkotos kapu svētkos šo jauno zvanu iezvanīja un iesvētīja. Varbūt, pirmo reizi šinīs kapos svētkus kuplināja jaukts koris, skolotāja K. Knauta kga vadībā. Dziesmu izvēle liecināja nacionālo pašcieņu, dzirdot tikai latvju komponistu darbus.

Nacionālās muzikas piekopšanā, popularizēšanā un izdaiļošanā Jaundzirū skolotājiem Knauta un Rācenāja kgiem vienmēr pienākās atzinība. Skolot. P. Rācenāja kgs no veciem ļaudīm savācis un uzrakstījis vairākas tautas meldijas un viņu tekstus, kuŗi plašāki vairs nepazīti vai maz pazīstami. Šīs sakrātās vecvecās tautas meldijas Rācenāja kgs sūtīs uz Rīgu kopējam krājumam.

J. K-ks.

Jelgavā 10. oktobrī š. g. vācu Amatnieku biedrībā tiek sarīkots pasaulsslavenā klavieru virtuozā prof. V. Orlova koncerts. Ierosinājums nācis no Jelgavas konservatorijas direktora Jēk. Mediņa kga, kuŗš cer arī turpmāk Jelgavā sarīkot slavenu mākslinieku koncertus, lai šejienes muzikas dzīvē ienestu vairāk svaiguma.

B.

Preses apskats.

Muzikalā dzīve Krievijā (beigas). Par nožēlošanu minētie kungi (izņemot A. Schmuller) aprobežojās tikai ar sen pazīstamo, galvenā kārtā klasisko repertuaru. Alex. Schmuller, augsti intelīģents muziķis un pirmklasīgs vijolnieks, bija vienīgais, kurš iedrošinājās kā solists un diriģents publikai sniegt veselu rindu novitatu: Schönberga, Respighi, Reger orķestralus darbus, Hindemith'a un Milhaud vijoles sonates un Respighi vijoles koncertu.

Atzīmējami vēl, kā tik ļoti gaidītās muzikalās atdzīvošanās iepriecinošie vēstneši, 3 novitatu vakari, kurus organizēja Krievu Mākslas vēstures instituts. Šeit mums bija gadījums pirmo reizi dzirdēt rindu jaunu darbu no I. Stravinsky, S. Prokofjeva, Hindemith, Bartoka, Kodali un jaunākiem frančiem. Lai gan publika pagaidām uzturējās diezgan vienaldzīgi, ja ne tieši noliedzoši, pret šiem derniers cris de la mode, tomēr pastāv pulciņš entuziastisku jaunās muzikas draugu, kurš neizvairās no nekādām pūlēm, vedot jaunās muzikas propagandu.

Ko mums revolūcija tā tad sniegusi pozitīva un dzīves spējīgā muzikas laukā?

Pirmie revolūcijas gadi ievērojami ar radošo aprindu cenšanos darīt pieejamu muziku plašākām tautas aprindām. Bet pārdomāta plāna, uzticamu darbinieku un naudas līdzekļu trūkums noveda šo ļoti slavējamo cenšanos pie zināmas izvirtības. Mēs redzējām tiešus koncertu un dažādu priekšnesumu plūdus, biedrībās, strādnieku klubos, fabrikās u. t. t. Dažādo šķiru muziķi uzskatīja šos kamerkoncertus un priekšnesumus kā pavisam nepieciešamu peļņas līdzekli, jo profesionālo muziķu stāvoklis bija tik kritisks, ka par katru gadījumu, kur varēja ko nopelnīt, saprotams, tikai priecājās. Šādos apstākļos neizbēgama bija kā programu tā priekšnesumu līmeņa slīdēšana uz leju.

Slimīgais (kramphaft) „noskaidrošanās laikmets“ tagad laimīgi ir garām. Pie lietas strādā mierīgāki, noderīgāki un apzinīgāki. Sevišķu vērību piegriež jautājumiem par muzikālo audzināšanu un muzikas lomu skolās, mājās un daudzajās bērnu iestādēs.

Nesen šejienes muzikalās aprindās daudz ievēribas modināja Filarmoniskā bezdiriģenta orķestra uzstāšanās. Šis mēģinājums nenoliedzami stāv sakarā ar vispārējo publiskās dzīves tendenci: sastādīt patstāvīgus kolektīvus, pēc iespējas atsvabinātus no vadošām personībām. Nepiegriežoties tuvāk šīs parādības tīri estētiskam novērtējumam, jāaizrāda, ka lielais spēka tēriņš, kurš vajadzīgs iestudējumiem (liels skaits mēģinājumu arī priekš sen pazīstamiem gabaliem), galu galā nedod attiecīgus rezultātus — „neatmaksājas“. Tamdēļ arī bezdiriģenta iestudēšana uzskatāma drīzāk kā līdzeklis pašdisciplinā

un vingrinājums orķestram, nekā īsts mērķis. Ļeningradā šie izmēģinājumi palika pusceļā. Maskavā, turpretim, izliekas, ka bezdiriģenta orķestrs paliks par pastāvīgu iestādi.

Ne par zemu vērtējams vispārējs ienākums no revolūcijas ir — jaunu un svaigu tautas aprindu pievilksana mākslas darbībā. Ja mēs pagaidām nevaram uzrādīt manamu radošo spēku pieņemšanos, sevišķi muzikas laukā — socialpsicholoģiskās parādības iet savā gaitā — tad tomēr nez' vai jāšaubas, ka mēs atrodamies nākošas jaunas un īpatnējas krievu skaņu mākslas uzplaukšanas priekšā.

Igaunu muzikas žurnāls „Helikund“ apstājās iznākt ar pag. jaungadu, ziņojot saviem lasītājiem sekošo: „Muzikas žurnāls „Helikund“ izbeidz ar jauno gadu savu gaitu, kamēr Dziedātāju Savienība sāks izdot savu žurnālu. Diviem puslīdz vienādiem izdevumiem nav iespējams pastāvēt. Akciju sab. „Esto muusika“, ar kuŗas pabalstu „Helikund“ līdz šim iznāca, bija spiesta, uz muziķu vēlēšanos, jau agrāk muzikas žurnāla trūkumu novērst; tā kā ar Dziedātāju Sav. ierosinājumu tas trūkums būs novērsts, tad „Helikund“ ekspedīcija sūta saviem abonentiem naudu atpakaļ un ieteic griezties pie Dziedātāju Sav. par jaunā žurnāla pasūtīšanu“.

Igaunijas Dziedātāju Savienība, uz „Muzikas Nedēļas“ redakcijas priekšlikumu apmainīties muzikas žurnāliem, laipni piesūtījusi mums savu jauno žurnālu „Muusikaleht“, kuŗa atbildīgais redaktors ir J. Aavik's. Ievadrakstā redakcija atzīmē muzikas lielo popularitāti tautā, kuŗu izskaidro ar to, ka muzikā (ja ne radišanā, tad izpildīšanā) var ņemt dalību ļoti daudz cilvēku, un ka viņa no visām mākslām atstāj gandrīz vai vislielāko iespaidu uz cilvēka jūtām. Ja nu muzikai ir tik liela nozīme tautas dzīvē, tad tas nav vienalga, kādā stāvoklī viņa atrodas, kādā virzienā un tempā viņa attīstās un aug, bet ir jādara viss, lai ceļi un līdzekļi būtu vislabākie un piemērotākie viņas attīstības apstākļiem. Jāpaceļ muzikas kultūras līmenis plašās tautas masās caur kuŗiem un orķestriem. Muzikāla darbība, kuŗa norisinājas daudzās kuŗos, dod cilvēka dvēselei apmierinājumu, jūtām ceļus pārdzīvojumus, un ikdienišķā darba dzīvē tauta viņā atrod pārmaiņu, atpūtu, prieku. Vajadzīgs ir arī tiem, kuŗiem ir talants un interese, un kuŗi grib savu dzīvi veltīt muzikai, — dot iespēju piesavināties muzikas mākslas dziļumus muzikas skolās. Lielākos centros ir arī nepieciešams labi nostādīt koncertu sesonas, kas veicinātu vispārējo muzikālo attīstību. Nedrīkst arī piemirst radošu muzikas mākslu, kuŗa ir it kā pamats visam augšminētam. Visu to „Muusikaleht“ grib veicināt, ierosināt, iztīrāt.

H. T.

Bērni un muzika. Rakstot par lietuvju bērnu koklētāju kori, R. Rudzīts (žurnālā „Latvijas Jaunātne“ Nr. 4/5) sirsnīgiem vārdiem uzstājās par plašāku muzikas piekopsanu skolās:

Kaut arī mūsu audzinātāji reiz plašāk sāktu atzīt, kāda cēla nozīme audzināšanā muzikai. Jo kas gan tā var apsauļot, pārdaļot ir pieauguša, ir bērna dvēseli, ja ne tīra, apskaidrota muzika. Pie mums skolās pasniedz vienīgi vēl tikai dziedāšanu, bet arī tai ierādīta pabērna loma. Bet tā tas vairs nedrīkstētu būt. Mūsu kaimiņu tautas steidzas mums priekšā. Pērn man gadījās apbrīnot Rēveles dziesmu svētkos igauņu bērnu korus. Ar savām dziesmām, — dažām tīri pagrūtām, bērni tik veikli un tik skaidri tikā galā. Tāda balsu tīrskanība, saskaņa, — bija īsts prieks ar katru dziesmu skanēt un lidot līdz bērnu dvēselei! Sevišķi visus apbūra kāds 6-gadīgs diriģents, kuŗš kori vadīja, ka prieks bija skatīties. Un likās, ka bērni elektrizējās, rādīja visu, ko spēja, ka viņu dvēsele saprotas ar savu jauno vadītāju.

Protams, skolās pirmā vieta jāierāda dziesmām. Bērniem vajaga mācīt iemīlēt savu tēvu tēvu dziesmas, dziedāt rotaļās, savā valā, lai arī pieauguši tie varētu jo bieži sanākt kopā un sadziedāties, katrā brīvā laikā, un tā izbēgt tukšās izpriecas, kas tagad pārņēmušas mūsu jaunatni. Un bez tam vēl jāievēro, kā jau minēju, kāda liela nozīme dziedāšanai un muzikai vispārī bērna etiskā un harmoniskā rakstura izveidošanā. Lai atceramies Džona Reskina vārdus: „Kas daiļi dzied, tas nevar būt netikumīgs“. Un vēl: „Viss, kas iekš mums ir labs“, saka Bjernstjerne-Bjernsons, „tiek uzmodināts pastāvīgi ar dziesmas skaņām. Ikkatra ideāla tieksme atrodas dabiskā radniecībā ar muzikālo skaņu harmonisko kompozīciju“. Mūsu pašu tautas dziesma: „Kuŗa laba dziedātāja, tā tikusi darbiņos...“

Ja, vai visdižāko iespaidu bērniņā uz mums nav atstājušas Ziemas svētku saldi noslēpumainās dziesmas, vai koraļi baznīcā, vai ērģeļu svinīgā muzika, vai arī lauku jaunatnes sadziedāšanās vasaras klusos vakaros? Un kas gan dziedādams nav sajutis veselīgas domas, skaidras dziņas, cēlas gaišas ilgas savā sirdī?

Ne mazāk svarīgu vietu skolās jāierāda muzikai tiešā nozīmē. Skolā bez dziedāšanas būtu obligatoriski ikvienam jāmāca kādu muzikas instrumentu spēlēt, pēc skolnieka paša patikas, un jāpasniedz arī elementārās zināšanas muzikā. Katram bērnam vajaga ņemt kādu mākslu sev līdzī dzīvē, ja viņš savu dzīvi grib izglābt no ikdienas pelēkuma un padarīt to skaistu.

Maziem bērniem vajaga sākt ar rotaļām un muzikāliem vingrinājumiem, un pamazām aiziet līdz muzikas tiešai izpratnei. Lielī nopelni muzikas kultūras attīstīšanai bērnu vidū pie mums ir Vignera fonoloģiskam institūtam, un jāvēlas, kaut viņu nevien apmeklētu pēc iespējas lielāks skaits bērnu, bet kaut Vignera metodi ievestu arī skolās.

Slavenā pianista **M. Rosenthal** domas par klavieru spēles metodēm publicē Ņujorkas žurnals „Musical Courier“ (11. sept.). — Daudzas no modernām tehnikas metodēm es uzskatu pa daļai par nepareizām, pat skādīgām, par piem., pirkstu tehnika (spēles skaidrums, pirkstu vienlīdzība, veiklums un neatkarība) jāattīsta līdz visaugstākai iespējamai pakāpei, tamdēļ metodes, kuŗas atmet pirkstu vingrinājumus, lai to vietā lietotu dažādas roku kustības, man izliekās smieklīgas. Vienīgi pareiza un pilnīga pirkstu un rokas kopdarbība var dot nevainojamu tehniku, kāda bijusi Listam, Šopenam, Rubiņšteinam un citiem lieliem meistariem. Kas grib palikt par lielu mākslinieku, lai ievēro sekošos manus padomus. Studē muzikas teoriju un harmoniju tikko sāc mācīties klavieru spēli. Katrā taktī esi skaidrībā par to, kādā tonkārtā spēlē, kā notiek modulācija. Attīsti dzirdi un muzikālo atmiņu. Attīsti visu lielo komponistu darbu stila sajūtu, spēlējot no lapas vienreiz, divreiz, pat trīsreiz visas viņu kompozīcijas, vispirms Haidna, tad Mocarta sonātes, Bacha franču un angļu svītes, tad visas Bethovena sonātes, Šuberta „Muzikālie momenti“, „Impromptus“, „Wanderer“ fantāziju, visas Šopena un Šumaņa kompozīcijas un labu tiesu no Mendelssohna, Lista un Brāmsa. Kam ir talants, tas attīstīs tā labu gaumi un pareizu stila izjūtu. Bet neaizmirsti tomēr tehniskās studijas! Mākslinieks bez spožas tehniskas gatavības nekad nevarēs izteikt ne savus, ne komponista nodomus — viņš vienmēr piemēros tos savām vājām tehniskām spējām, tā viltojot ģeniju nodomus. Kas katram labāki izdodas izpildīt, atkarājas no viņa gaumes un rakstura. Personīgi es visvairāk cīenu un mīloju no visas klavieru literatūras — Šopena prelīdes un B-molla sonāti, Bethovena pēdējās 5 sonātes. Tuvi man arī visi citi Šopena un Bethovena darbi, kā arī Bacha fantāzija, kromatiskā fuga, prelīdes un fugas, svītes; Šumaņa fantāzija, Kreisleriana un Humoreska; Šuberta Muzikālie momenti, „Wanderer“ fantāzija; Verbera E un As dur sonātes; Mendēļa, Skarlatī. Ramo un Kuprena (Couperin) kompozīcijas; Haidna un Mocarta sonātes; Brāmsa variācijas, intermezzi un f-molla sonāte; Mendelsoņa „dziesmas bez vārdiem“, Scherzo a capriccio, Charakterstücke. Moderno muziku es uzskatu par solījumu nākotnei, ne piepildījumu tagadnē, viņai ir pārejas raksturs. Es apbrīnoju dažas Debissi, Albenisa, Škrjabina, Forē (Fauré) un Raveļa kompozīcijas, bet ko lai saku par ultra moderniem—atonalitātes bruņiniekiem? Labprāt par viņiem nerunāju—man viņi ir smieklīgi.

Par muzikalo zemapziņu interesantas domas izteic Le Courier Musical (1. jūl.). — Māksla, sevišķi muzika, rodas no mūsu zemapziņas, un bez šī instinkta prāts vien nespētu mūs iepazīstināt ar muziku. Kas var pateikt, kamdēļ dažas skaņu kombinācijas mūs skumdina, bet citas mūs dara jautrus? Kamdēļ viņas modina iekš mums neskaitamus gara stāvokļus, kuŗus mēs arī pārdzīvojam? Cik kareivju nav tapuši par varoņiem pateicoties kuŗa dziesmai! Cik dvēseles nav atradušas savu mieru reliģiskā himnā! Cik tikumu nav sabrukuši zem jūteliģās un kaisliģās muzikas iespaida! Un visa tā cēloņus mēs nevaram izprast, tāpat kā bezdeliģa nezin pateikt, kamdēļ viņai agrāk jāaizlido, ja ziema uznāk nelaikā. Zemapziņa ne tikai neizskaidrojamā veidā liek just muzikas iespaidu uz mūsu apziņu, viņa pat spēlējas ar šo iespaidu līdz pretrunai, kas ir vēl noslēpumaināki. Gandrīz vai katrs būs piedzīvojis, ka kāda melodija, nez kur uzķerta, mūs vajā, moca, neliek mierā, pat visnopietnākos un steidzamākos darbos, neskatoties uz mūsu pūlēm atsvabināties no viņas. Tas ir it kā divkauja starp apziņu un zemapziņu. It kā pretruna ir arī, ja dzirdot jautru melodiju, cilvēkam top skumji, acīs rodas asaras, bet bez tieša cēloņa. Tik jo vairāk ieklausamies šinī jautrajā melodijā, atmiņā mostas senās ainas, mēs pārdzīvojam kāda mīļa cilvēka pēdējo slimību, vai kādu citu sirdsdramu. Tad tik saportam — to melodiju dzirdējām no blakus mājas tajā stundā, kad mūsu sirds cieta. Mūsu zemapziņa bija to atzīmējusi un tikko atkal tā atskanēja mūsu ausīs, zemapziņa radīja toreizējo gara stāvokli, kamēr apziņa vēl nevarēja atrast sakaru. Zemapziņas darbība var iet vēl tālāk, piem., kad apdāvināti muziķi, kuŗi savas spējas zaudējuši vecuma dienās, tās atkal atgūst senā spožumā, tikko viņus nostāda agrākos, jaunības apstākļos. Daudzi ir mākslinieki, kuŗi muzikā izteic jūtas, kuŗas paši nav nemaz pārdzīvojuši, un kuŗas ir tikai viņu zemapziņas dzīvē. Tādai kategorijai pieder arī daudzi no „brīnumbērniem“: viņu sejas ir parastas, pat muļķiģas, bet tikko mazās netīrās rociņas pieskaŗas instrumentam, pārsteigtī mēs dzirdam sāpes, priekus, mīlu; bet tikko spēle beigta, „brīnumbērna“ zemapziņa ir zudusi, liesma izdzisusi, bērns ķeŗas pie savām pārtrauktām rotaļām.

(Turpmāk vēl.)

No š u p i e l i k u m ā Jāņa Vītoliņa „Simfonisko variāciju“ tēma (klavierēm).

Redakors : K. Paučtis.

Izdevēji : Latv. Komp. biedrība.

Redakcija un kantoris : Rīģā, Elizabetes ielā 77, dz. 2. (pretīm Vērmaņa dārzam) Redakcijas runas stundas no plkst. 3—4.

Abonēšanas maksa : ar piesūtišanu uz 3 mēn. Ls 4. Atsevišķs numurs maksā 40 sant.

TEMA.

(No simfoniskā variācijām.)

Jāņa Vitoliņa.

Andante.

p

Red. * Red. * Red. *

Red. * Red. * Red. *

con moto

mf

Red. * Red. Red. Red. Red. Red.

a tempo

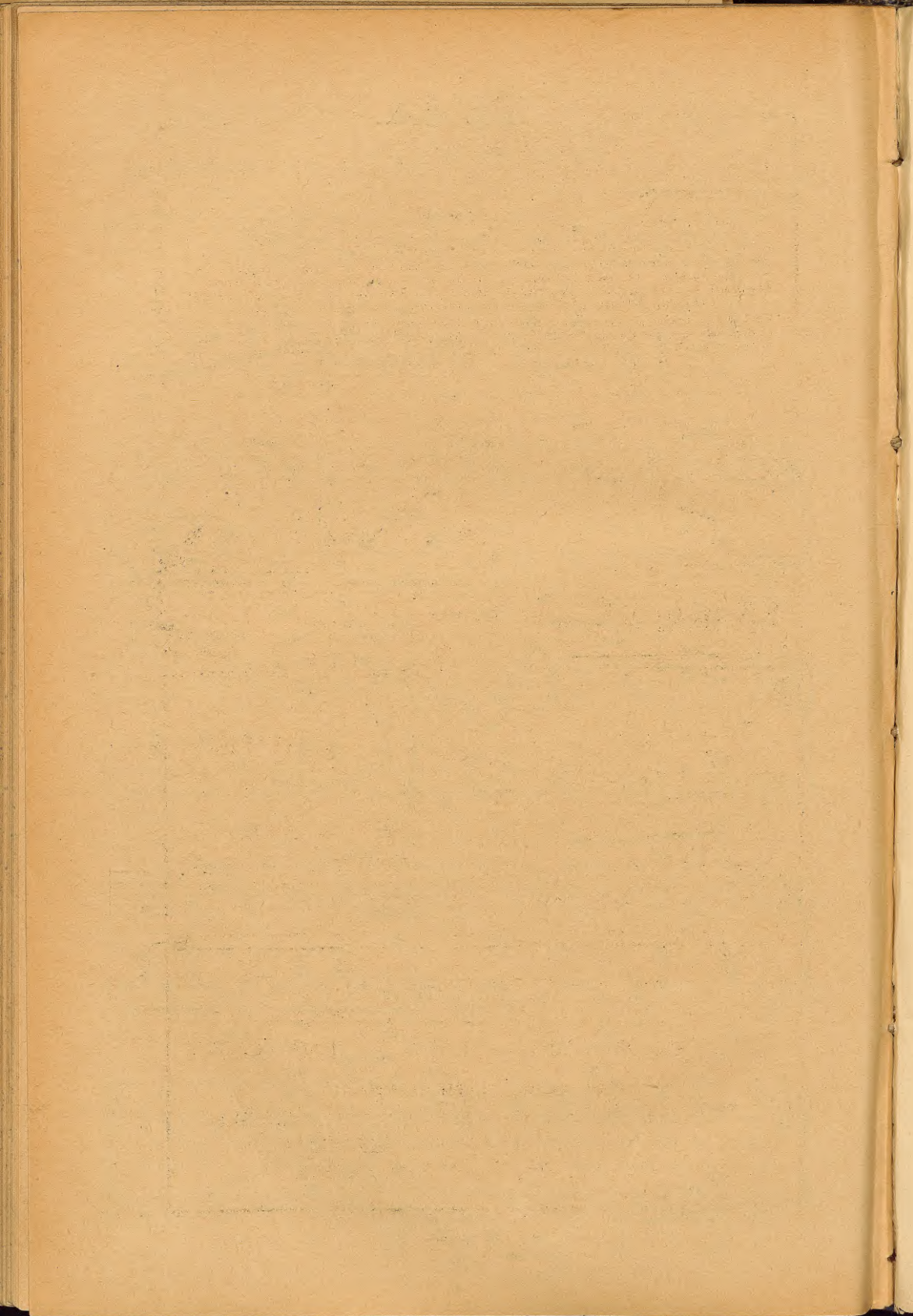
rit.

p

Red. Red. * Red. Red. Red.

mf

Red. Red. Red. Red. Red. Red.

WIEGNERU ERNESTA FONOLOĢIJAS MUZIKAL. PEDAGOĢIJAS INSTITUTS

ar 1. oktobrī uzsāk savu piekto pastāvēšanas gadu.

Institutā izglīto muzikālu bērnu dārzu vadītājus, muz. un dzied. skolotājus un fonoloģijas priekšmetu pasniedzējus. Mācības priekšmeti: muz. dzirdes attīstība pēc Wiegnera metodes, klavieres, dziedāšana, vijole, muz. teorija, psiholoģija, estētika un muzikas vēsture. No jauna pieaicināti pirmklasīgi mācības spēki klavieru, daļdziedāšanas un muzikas teorijas klasēs.

Pie instituta pastāv priekšzīmīgs **muzikāls bērnu dārzs** ar nodajām: Āgenskalnā, Lavīzes ielā 2-a, pamatskolas telpās un Rumpmuīžas ielas pamatskolā. No 1. oktobra jaunu nodaju atvērš arī Ilģeciēmā, Baitāsmuīžas ielas pamatskolā. Iestāties var katrā laikā. Pieņem ikdienas no pulkst. 12—1 un no 5—6, Stabu ielā 23, dz. 10.

Pāvula Jurjana

1. Dziesmas skolām . . . Ls 1.60
2. Dziesmas pamatskolām „ 1.60
3. Dziesmas vidussk.(meit.) „ 2.20
4. Dziesmas vidussk. (zēn.)
drukā . . . . . —
5. 100 latv. t. dz. jauktiem
un viru koriem . . „ 2.—
6. Maza svīte (par latv. t.
dz.) vijolei ar kl. pav. „ 1.—

Rīgā, Valtera un Rapas a.s.

**Briljantus, pulksteņus,
zeltu, sudrabu un kristāl-
preces tu pirksi tikai pie**

V. GELL,

Šķūņu ielā 17, tālr. 45-09
Kr. Barona ielā 3, t. 13-58

Sabiedrība

„Latvijas Eksports”

Tērbatas ielā 6/8, Kr. Barona (Suv.) ielā 20/22
Tālrūnis 39-82 Tālrūnis 83-65

Manufaktūra, vairumā
Šujmašīnas, vair. un mazum.
Vīns un likieri
Medību ieroči un piederumi
Tēja **Papīrs**

Damām: Crep de China un
citas zīda preces
Kungļem: Vasar. ses. drānas
Visiem: pirmklasīgi apavi un
šujmašīnas

A. T. ŠEER

KR. BARONA IELĀ 3, TĀLRŪNIS 19-79

Piedāvā lielā izvēlē

Mēteļu drēbī, kostīmu drēbī, kleitu
drēbī, blūzu drēbī, uzvalku
drēbī, veļas drēbī, plīšu.

Jul. Heinr. Cimermaņa

priekšstāvības komisijas izdevumā, Rīgā, Šķūņu ielā 15.

	Ls
J. Vītola op. 59. Nr. 1. Madonna, dziesma augstai balsij (cis - as)	—60
J. Vītola op. 59. Nr. 2. Maria, " " " (d. - b.)	—60
J. Vītola op. 59. Nr. 3. Meitene dzied " " " (d. - a.)	—60
J. Vītola op. 60. Tautas bēdas (Fr. Bārdas), 3 dziesmas zemai balsij. (Gāju putni — Trīs bīķeri — Pēdējās mantas) (h-fis)	—90
J. Vītola op. 58. 12 bērnu dziesmas I. un II. daļa	1.50
Pāvula Jurjana 25 latvju tautas rotaļas — dejas. Mājai un skolai. Maziem pianistiem un dziedātājiem. Iesieta trīskrāsainā vākulapā	1.80
Edgara Rodes op. 27. Latvju tautas dziesmu virkne, klavierēm 2 rocīgi (III. pakāpē)	—60
Benjamina Godara op. 56. Otrais valsis, klavierēm 2 rocīgi (III. pak.)	—60
Fr. Toma op. 25. Vienkārša atzišanās, zalongabals klavierēm 2 rocīgi (III. pakāpē)	—30
A. Duraņa op. 83. Pirmais valsis klavierēm 2 rocīgi (III., IV. pak.)	—60

Visdrīzākā laikā iznāks sekoši jauni izdevumi:

Pāvula Jurjana 100 latvju tautas dziesmas, dziedāšanai un klavierēm 2 rocīgi, viegla salikuma	
O. Fogelmans un A. Daugulis. Visas mažoras, minoras gamas un arpedžijas klavierēm	

Kur jūs varat visizdevīgāki, akurātāki un lētāki pasūtīt ārzemju un arī iekšzemes žurnālus, laikrakstus un grāmatas? To vislabāki var izdarīt caur

«Letas» Ekonomisko Nodaļu
Rīgā, Kr. Barona ielā 4, otrā stāvā, tālr. 14-49.

«Letai», kā telegrafa aģenturāi, ir sakari ar visas pasaules izdevniecībām un aģentūrām, tāpēc visus pasūtījumus «Letas» Ekonomiskā Nodaļa var ātri un korekti izpildīt.

Pašreiz ir darbā grāmata

Latvju rakstniecība portretjās

Tani ir ievietota visa mūsu rakstniecība no pat vissenākiem laikiem. Pāri par 900 mūsu rakstnieku — žurnālistu portretjas un autografi, ievērojamāko laikrakstu un žurnālu attēli un dažādu grupu un vietu uzņēmumi, kuriem ir kāds sakars ar mūsu rakstniecību.

Grāmatas ilustratīvās daļas materialus savācis, sakopojis un rediģējis māksl. A. Prande. Biografiskās un bibliografiskās ziņas apgādājuši P. Ērmans un A. Goba. Pārskatu par katru atsevišķu laikmetu devis A. Birkerts.

Pieprasiet prospektus!

«L E T A», Rīgā, Liepājā, Daugavpili un Rēzeknē.